MÜƏLLİMLƏRİ YAXŞI OLMA XALQA ZAVAL YOXDUR!

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

"O DAĞLARA ƏLVİDA DEMƏMİŞİK"...

Xalqın azadlığı sabah-birgün, Şəhid yarasından göyərəcəkdir...

Baxtiyar Vahabzadə, xalq şairi.

"... Salam, müəllimim. Vaxt olub, qədrinizi bilməmişik. İkinci cahan savaşından özünüzə getməliyiniz, yazdırdıqlınız yaralarınız sancanda, göynəyəndə qaşınanda özümüzdən qeyri-iradi gülmüşük də... İndi soyuq sərgərdə bu sətirləri yazanda o zamanki qəbahətlimizi başa düşürəm. Ya sinif yoldaşlarımın adından Sizdən üzr istəyiram... Hələ onda uşaq idik. Hardan bilaydik ki, Torpaq, Vətən nece aziz olarmış? Siz da bunlara uğrunda yaralanmışdınız... Ölkəmizin ağır günlərində hem də Sizin e'tiraddınızı doğrultmağın naminə vuruşunuz. Hər azada, azlıyada, ağrı-acılara dözürük. Çünki fəxr edirik ki, Sizin kimi bizim yurdsevər, vətənpərvər müəllimimiz olub..."

Bu sətirlər dopquz ildir ki, mənim yol yoldaşım, can sirdaşımdır. Ona göre ki, onu İyirmi dörd yaşında şirin canını İrəvanlımızın, torpaqlanmızın azadlığı uğrunda qurban vermiş, şəhid olmuş bacım oğlu Cabbar Cabbarov yazıb. Bir de ona göre ki Cabbarın gündəliyindəki bu qeydlər çağdaş dövrümüz üçün de xarakterikdir...

Gözəlliyə, füsunkarlığa dünyada bənzəri az tapılan dağlar diyarı Kəlbəcərin İşğal günündə bacım oğlunun ma'lum qeydləri fikrimə, düşüncələrimə yenidan hakim kəsildi. Gör onun kimi neçə-neçə insan şəhidlərimiz var?!

Kəlbəcər o günü qara geyinmişdi. Əl çatmaz, ün yetmaz dağların ucalığındaki ağ çalma deyildi. Öləm idi. Ağı, fəryad, hay-həşirdən yer-göy lərzeyə gəlmişdi. Sanki bulaqların suyu ərəşə çəkilmişdi. Əvəzinde anaların, bacıların göz yaşları qurumaq bilmirdi. Ataların, əmilərin, dayıların, bir de sevinə şəqirdlərindən öteri müəllimlərin dağ vüqarlı qamətləri ayılmışdı. Kəlbəcər matəm içindəydi. Kəlbəcərlilər boylarına baxıb fəxr edəbilərdi sakkiz yeniyetmənin yaralı cəsədlərini torpağa tapşıracağı gün idi o gün... Dağlıq Qarabağ üzrə Təşkilat Komitəsinin rəhbəri, millitimizin qəddar düşməni Arkadi Volskinin tapşırığı ila Xankəndidən Kəlbəcərə vertoliyot gəlmişdi. Uşaqlar "Yuxarı düz" sahəsinde — stadionda oynayırdılar. Hamin vertoliyot o uşaqların sakkiz nəfərini xincim-xincim etdi. O ilk şəhidlər kimlər idi? Məmmədov Sahib — 10, Salmanov Razim — 8, Valehov Anar — 7, İbişov Cabid — 10, Əsgərov Saxavat — 14, Xəlilov Bəxtiyar — 11, Orucov Azər — 7, Əsgərov Natiq — 14 yaşlarında... O şəhidələrin gəl qayğı yaşları qurumyan anaları naçılı olaraq indi da gələydilər. "Bəs niyə cinayət cəzasız qalıb?" Cəza cahannəma, bu günə kimi heç o vertoliyotu idara edənlərin kimliyini de öyrənməmişik. Kimi gözləyirik, niyə susuruq, bilmirəm...

Qürurumuz, vüqarımız, yüksəkliyimiz bildiyimiz gözəl-göyçək Kəlbəcərimiz günbagün laxlaya, doğma torpaqları uğrunda yüzlərlə şəhid olan igidlərin məzarlarını yaqız qoymundular. Lakin onun bəşi üstünü qapqara bulutlar almişdı. Başbilanlarımiz gözləmə mövqeyi tuturdular. Düşmən addım-addım irəliləyirdi.

Kəlbəcər — Azərbaycanın qalasıdır!

Kəlbəcər — düşmənlə üz-üzə qalasıdır!

Kəlbəcər — tələnan yurd!

Ocağı, odu, özü doğmalarına hasıl qalan, torpaqlarımızı yağlardan qorumaq üçün canlarını qurban verən şəhidlərimizin müqəddəs ruhları sığındığı dağlarımıza, oba-oymaqlarımıza nə alimiz yetir, nə önümüz gəlir. Ayrılıq yaman derd imiş. Vətən nisgilini, həsrətini, intizarını yumruq boyda ürəkdən özgə na ise, kimse çəkə bilmez. Desəydi da, inanmazdı. Kimin başına gəlibse, ondan soruşun...

Bu günlerde eslən kəlbəcərli, BDU-nun tələbəsi Sevinc Rəsulova doğma diyarının 9 illik həsrətini çəkməkdən ərimiş, incəlmiş, yumağa dönmüş, iste'dadlı şair Bahman Vətanoğlu ile görüşdüm. Salam-kalam əvəzinə bu misralarını dedi:

Dağın bu üzündən o üzünə,
Düşmənə söylənilə Vətən ayrılmazdı!..

Bir müddət söz tapmadım. Handan-hana:

— Bəs nə edək? — deyə, soruşum. O, sorğuma məşhur bir kalamla cavab verdi:

— Rəhmətlik Fərman Kərimzadənin "Axırıncı ağırım" əsərinde xırsız Əmənlo deyir: "Kərbalayı, biz bunların nazı ile çox oynayırıq hal..." Ermənilər güc, tazyiq görməsələr, bülbülü heyrətdən susduran o diyardan əl çəkən deyillər. Son vaxtlar hünərləri artmaqdadır. Biz da taparimizi artırmalıyıq. Biz doğma yurd yerlərimize həmişəlik əvlida demamışık. Tezlikle ora qayıdacağıq. Yoxsa, sizildar, ah çəkər yaralı dağlar.

Telman MEHDİXANLI

Kəlbəcərin işğalından 9 il keçir

di. Sakinləri perikmişdi. Amma qaçqınlıq qaçqınlıq barədə düşünmürdülər. Birinci ona göre ki, hele inamları ölməmişdi. İkinci, son dörd ilde (1993-cü ilə kimi) likaya rəhberlik edənlərin sözləri ile əmələri vuğun gəlmirdi. Kəlbəcər kimi yüksəkliya, strateji əhəmiyyəti olan diyara biganəlik göstərirdilər. Camaat da sanki yaşışdan əvvel hayat-bacanı yığışdırdıqları kimi, köçmək, qaçmaq haqqında gözü-qoy edirdilər.

Kəlbəcər can verirdi. Xırıldayır-dayanıb, dağların əzəmətina, vüqarına söykənan, illərdən beri yuxusuz qalan qəhrəmanlar.

Kəlbəcər — müqəddəs ruhları sığındığı dağlarımıza, oba-oymaqlarımıza nə alimiz yetir, nə önümüz gəlir. Ayrılıq yaman derd imiş. Vətən nisgilini, həsrətini, intizarını yumruq boyda ürəkdən özgə na ise, kimse çəkə bilmez. Desəydi da, inanmazdı. Kimin başına gəlibse, ondan soruşun...

Bu günlerde eslən kəlbəcərli, BDU-nun tələbəsi Sevinc Rəsulova doğma diyarının 9 illik həsrətini çəkməkdən ərimiş, incəlmiş, yumağa dönmüş, iste'dadlı şair Bahman Vətanoğlu ile görüşdüm. Salam-kalam əvəzinə bu misralarını dedi:

Dağın bu üzündən o üzünə,
Düşmənə söylənilə Vətən ayrılmazdı!..

Bir müddət söz tapmadım. Handan-hana:

— Bəs nə edək? — deyə, soruşum. O, sorğuma məşhur bir kalamla cavab verdi:

— Rəhmətlik Fərman Kərimzadənin "Axırıncı ağırım" əsərinde xırsız Əmənlo deyir: "Kərbalayı, biz bunların nazı ile çox oynayırıq hal..." Ermənilər güc, tazyiq görməsələr, bülbülü heyrətdən susduran o diyardan əl çəkən deyillər. Son vaxtlar hünərləri artmaqdadır. Biz da taparimizi artırmalıyıq. Biz doğma yurd yerlərimize həmişəlik əvlida demamışık. Tezlikle ora qayıdacağıq. Yoxsa, sizildar, ah çəkər yaralı dağlar.

Telman MEHDİXANLI

BƏDİİ TƏRCÜMƏ: NƏZƏRİYYƏ, TƏCRÜBƏ, TƏDRİS

Bakı Slavyan Universitetinde "Bədii tərcüme: nəzəriyyə, təcrübə, tədris" mövzusunda elmi-metodik konfrans keçirilmişdir. Konfransın işinde universitetin professor-müəllim hey'eti ile yanaşı, Bakının ali məktəblərinin nümayəndələri, Milli Elmlər Akademiyası Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun əməkdaşları iştirak etmişlər.

Konfransı universitetin rektoru, əməkdar elm xadimi, professor Kamal Abdulla açaraq son illərde tərcüme məsələlərinə böyük diqqət yetirildiyini, burada tərcümeçi kadrların hazırlanması sahəsinde ciddi işlər gördüklərini xüsusi qeyd etmişdir.

Plenar iclasda professor A.Ələkbərov, professor A.Məmmədli, dosent S.Həsənov, filologiya elmləri namizədi, tərcümeçi Ş.Əlibəyli ve başqaları çıxış etmişlər.

Sonra konfrans işini bölmələrde davam etdirmişdir.

Çıxışlar Azərbaycan, rus ve İngilis dillərinde saslansa de, onların ehate dairəsi daha geniş idi. Çıxış edənlər tərcümenin nəzəri məsələləri üzərinde dayandılar, tərcüme məsələləri hem poetika, hem dil sapkılarında tahlile cəlb olundu. Bundan başqa, İngilis ve slovak dillərindan Azərbaycan dilinde ve Azərbaycan dilindən slovak dilina, bolqar, çex, polyak, ukrayna dillərindən tərcümələrə bağlı problemlərə toxunuldu, Azərbaycan poeziyasının alman diline tərcüməsi məsələlərina de diqqət yetirildi.

Heydər ORUCOV

"ƏDƏBİYYATŞÜNASLIĞIN ƏSASLARI"

Keçən asrda ədəbi yaradıcılığın söykəndiyi elmi nəzəriyyələri şərh eden bir çox sanballı tədqiqat əsərləri yazılmışdır. Xüsusile H.Araslı, Ə.Nazım, M.Quluzade, Ə.Mirəhmedov, M.Cəfər, M.Arif, C.Xəndan, M.Cəlal, P.Xəlilov, Y.Qarayev, Ş.Mikayılov ve başqalarının kitabları ədəbiyyatşünaslıq problemlərimizin müxtəlif aspektlərdən derk olunması ve mənimsənilməsinda mühüm rol oynamışdır. Eyni zamanda indiki orta nəsilin nümayəndələri məhum nəzəriyyəçi alimlərimizdən Əkram Cəfər, Əli Fahmi, Mübariz Əlizade ve Məmmədli Əsgərovun dilinden əruz nəzəriyyəsinin ma'na, mazmun ve struktur xüsusiyyətlərini az eşitməmiş, onların mövcud elmi şərhlərə tənqidi ve tahlili söhbətlərinin az şahidi olmamışlar. Lakin ədəbiyyətşünaslığın digər sə'bələri kimi, ədəbiyyat nəzəriyyəsi de bu dünyanın özü kimidir; bele ki, o da gənclərə təze, yaşlıara qoca görünür. Ümumiyyətlə götürdükde isə, bu heçliqeti da unutmaq olmaz ki, "hər bir təze, ba'zən çoxdan unudulmuş köhnələrdən de ibarət olur".

Filologiya elmləri namizədi Rafiq Yusifoğlunun **"Ədəbiyyatşünaslığın əsasları" ("Sabah" nəşriyyatı, 2001.)** kitabı haqqında da bele düşünmək olar.

Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü Yaşar Qarayevin elmi redaktorluğu ile meydana çıxan bu kitab haqqında xeyli xoş sözlərimiz ve konkret mülahizələrimiz vardır.

Hər şeyden əvvəl, qeyd edək ki, burada ədəbiyyatın vəzifəsinin müəsir tahlili verilmiş ve göstərilmişdir ki, indi bu vəzifə milli tefekkür sərhədini aşır, Şərqin de, Qərbin de estetik düşüncəsini dəyərləndirmekle getdikce qloballaşır. Müəllifin fikrince, ədəbiyyat başqriyyete estetik xidmetin keçyinda dayanır, "Şərqlə Qərbin estetik ideyalarının sintezini yaradır" (Y.Qarayev), milli-humanist qaya ve dünyəvi gözəllik himni kimi əzəmetle səslənir.

Umumiyyetle, bu kitabda felsefi-estetik dünyaya ekskurslarla yanaşı, müəllif sanki oxucularını dayandırır tasavvur edir, nəzərə alır. Burada orta ümumtəhsil, orta ixtisas ve ali təhsil mektəbi, magistr ve bölövlükde fasiləsiz təhsil mektəbi, ideya təşkilatçıları olan filoloq müəlliminde dayanır.

Kitabda ədəbiyyatşünaslığa bir sistem şəklinda yanaşılır, təsviri, qayəsini tarix metodlarla ümumiləşdirilməkdə apanılır. Bu baxımdan kitabın məziyyətləri haqqında konkret faktların tahlili asasında çox danışmağa olar. Lakin biz burada onlardan yalnız bir neçəsini ümumi şəklidə qeyd etməkle kifayetlənməyi məqsədəuyğun hesab edirik.

Birincisi, R.Yusifoğlunun ədəbiyyat nəzəriyyəsinin ali mektəblərin filologiya fakültələrinin ədəbiyyatşünaslıq proqramına uyğun hazırlanmasını, sade bir dilde yazıdığı üçün orta ixtisas ve orta mektəb müəllimləri üçün de faydalı olması fikrini qeyd etmek istəyirik. Dili sade, üslubu elmi, informasiya tutumu laknonik, şərhləri yeni nümunələrle verilan bu kitab ham de tələbə ve şagirdləri razı salar.

İkinci, ədəbiyyat nəzəriyyəsinin daxil olan problemləri bir sistem şəklinda götürülmüşdür. Burada uşaq ədəbiyyatının idraki ve estetik mazmun tahlilinin yeni aspektlərina dair çox ince ve dəqiq fikirler söylənilmiş, uşaq ədəbiyyatının maqsəd ve vəzifələrinden danışılarkan müəsirlik ve aktuallıq ideya-estetik prinsip kimi səslendirilmişdir.

Üçüncüsü, en başlıca məziyyət, bize göre, ədəbiyyat müəlliminin hazırlıq səviyyəsinə, cəmiyyətin yeni nəzəri-idraki cəhətdən təkmilləşdirilməsine kömək ede bilecək adəti nəzəri manbalarının ünvanının göstərilməsi kimi səciyyələndirmekde görmək mümkündür. O da ma'lumdur ki, bir kitabla ədəbiyyat nəzəriyyəsini bütün detallarına qədər ehate etmək imkan xaricindədir. Ancaq müəllif respublikamızda ham de tərcübəli ali mektəb müəllimi olduğu üçün onun öz oxucusuna subyekt, elma isə obyekt kimi yanaşması burada da öz müəsir tə'rinin gösterilmesinə ve mantiqi rolunu oynamışdır.

Müəllimlərə, tələbə ve şagirdlərə milli tahlil metodu "Keyfiyyət ill"nda bele bir vəsaite hacdır. Bu yine göre alim-pedaqoq Rafiq Yusifoğluna öz dərin təşəkkürümüzü bildirir ve na doktorluq dissertasiya, si müdafiəsi ərəfəsinde daha yeni elmi uğurlar arzulayırıq.

Vaqif QURBANLI, Şamxalli MƏMMƏDOV, pedaqoji elmlər namizədləri.

YENİ NƏŞRLƏR

TƏBİƏTİN İNKİŞAF QANUNU

Çox-çox qədim dövrlerden Novruz bir bayram kimi qeyd olunaraq gelib bize çatıb. Novruz yeni günün, ümumiyyetle yaşayışın bayramıdır. Kainatlanın mart ayına müvafiq gelen Yaranma başlanğıcının ve bazı çatmasının, dəyişməsi bir anın xatırlanması bayramıdır. Bu bayramın ilk icra olunmasını bəşərə Müqəddəslər anlatmışdı. Ye'ni bu bayramın ma'nası Kainatların yaranma anını, planetlərin özünəmexsus simmetrik düzülüşünü, hərəkete gelişini ve yenilliyinin başlanğıcını anmaqdır.

İlk bəşəriyyet bayramın icrasına bir atribut kimi oddan-ocaqdan, tonqaldan başlamışdı. Tonqalın, odun istisi canlı varlıqlar ile Yer mekanımızın bir istilik içərisinde olduğunu gösteren (xatırladan) tonqalın alovunun sönüken anında onun mərkəzinin — Ağ İşıq topumunun göz önündeki saf, pak İşıq, dark edilen işıq yaddaşdır. Ye'ni ki, Yaranış Anı Yaradanın Ağ Müqəddəs İşığının, Nurunun etrafına yayılması İlkinin bir İşıqdan ve Kainatların qalaktika ve meqaqalaktikalarının Ağ İşıqdan başlanğıc alması anlamıdır.

İlk insanlar odun sonluğunda alınan ağarmış közün içərisinde müxtəlif rəngli küçük daşlar qoyurdular. Daşların bir Ağlığa qovuşub bahisa sesle partlaması ise galaktikaların, planetlerin partlayışla yaranması yaddaşdı idi. İnsanların al çalması, sesi salması da o atributun şənlikle, bir ruh yuxalıyı ile icrası idi.

İnsanlar Novruz erəfəsinde, sübh sehər vaxtlarında, axar su kanarına gelib el-üzlerini yuyub su pakliğına qovuşmağa sarılı Pakliğa, İlke qovuşmaq İcraatını yerine yetirdiler. Yer mekanında tebiatin oyanışı çiçək, gül, meyvəni ile yaşıllığın, Yaşılın remzi kimi taze paltar geymekle, yenileşmek sevinci, şənliyi icra olunub.

Ailelerde adi olan süfre açılması, müxtəlif yemek ve şirniyyat düzümü, eyni zamanda yumurta boyayıb süfreye qoymaq Kainatın quruluşunun oval formada, müvafiq ellipsoid formasında olduğunu bir daha yada salır.

Çox-çox qedim tarixlerden insanlar informasiyaları yaddaşlardan yaddaşlara, nesillerden nesillərə naqıl, bayatı, şe'r, folklor formasında çatdırmışlar.

Bu bayram takce Yer planetinde deyil, semada, göyde de bayramdır. Yazda şimşek çaxır, göy guruldayır, yağışlar yağır. Sanki göz önünde Yaradanın Nur İşığı, o Partlayış Anı ve Pakliğın evveli dayanır. Eger kosmosdan, Kainatdan o ana baxılsa, eger kosmonavtlar kosmik gemi içərisinden o anı müşahidə etseler, görerler ki, o şimşəyin işıq yayımı bir anda oval, ellipsoid formasında yaranır ve sönür. Bu, İlka, kainatdaki İlk Böyük Partlayışa bir yaddaşdır.

Bu bayram ayrı-ayrı milletin, irqin, qit'ənin, cəhatin ve s. deyil, cəmi Yaranışın, cəmi yaranmışların bayramı olmuşdur. Novruz günü, başlanğıc günü günəş sistemimizdəki planetlerin hamısına eyni vaxtda yenilik gelir, onlar yenilişirler. O şən her varlıq, her cisim bayram anını yaşayır.

Azərbaycanda Novruz bayramı çox qedim bayramdır. Onun tarixi çox-çox qədimdən — ilk bəşərden bize gelib çatıb. Cəmi bəşərin, cəmi cismin, her varlığın, planetlerin özlerinin, nüvelerinin bayramı anıdır, cünki Kainatların bayramı anıdır. Bu deyimde Böyük Yaradanın "Yaranış" Kitabında esaslı işqlandırılmışdır.

FİKRƏT, VAHİD.

FƏLSƏFİ DÜŞÜNCƏLƏR

* Mütalə beynin qidasıdır.
* Dahilər üçün dünyanın bir qapısı var — onlar dünyaya gelirlər, ancaq getmirlər.
* Aca balıq yox, tilov vermək ve balıq tutmağı öyrətmək lazımdır.
* Ölüm dünyanı bir qadın kimi sığala salır.
* Tamah hemişə acıdır.
* Sevinc — qəmzeli nilşanlı, kedər qan udduran qadındır.
* Xəstəliklər xəstəxanada gəlir.
* Xof — hisslerin qara libasıdır.
* Qorxu hemişə pencesi üste yeniyir.
* Qocalıq gəldi getmezdir, cavanlıq getdi gelmezdir.
* Dərd payız fəslinə benzeyir göz yaşı yağışa benzeyen kimi.
* Bu dünya yaşı adamların üreyi boydadır.
* Man pul deyilem ki, hamının xoşuna gelim!
* Dar ağacından asılan gözələ baxıb dedim:
  Bu ağac nə gözəl bar verib!
* Ən tehlükəsiz gəmi sahilə yan alan gəmidir.
* Mozulmuş en böyük zəlalıqdırı
* Şe'r — allahların dilidir!

Toplayanı: Əlizadə NURİ

Dünyanın idman mənzərəsi

FRANSADA 9 QIZIL MEDAL QAZANILDI

Fransada keçirilmiş müəllimlər beynəlxalq taekvando turnirində dünyanın 35 ölkəsinden olan 500-den artıq idmançı gücünü sınamışdır. Azərbaycan komandası bu yarışlarda 15 idmançı ile temsil olunmuşdu. Hamyerilərimiz öz çıxışları ile hamıya heyrətə gətirmişdilər. Bela ki, 15 atletimizin 10-u Vətana turnir en yüksək mükafatına ile — 9 qızıl ve bir gümüş medalla qayıtmışlar. Qadınlar arasında Gülare Əzizova ve Matanat Hüseynova, kişilər yarışında ise İlkin Şahbazov, Asif Nuriyev, Zahid Mammedov, Elnur Amanov, Niyamaddin Paşayev, Rəşad Əhmədov ve Fəqan Əmucdov fərxi kürsünün en yüksək pillesine qalmış ve qızıl medallara layiq görülmüşler. Daha bir qadın idmançımız Sahimə Hacıyeva ise 63 kq. çəki derecesinde yalnız son final döyüşündə rəqib rəqa turnirin gümüş mükafatçısı olmuşdur. Azərbaycan atletləri ümumi komanda hesabında yarışlarda iştirak eden bütün 34 ölkəni xeyli geride qoyaraq bu böyük idman forumunun qalibi olmuşlar.

TEYMUR RƏCƏBOV BEYNƏLXALQ TURNİRƏ DƏ'VƏT ALIB

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinde Beynəlxalq Şahmat Federasyasının (FIDE-nin) təşkilatçılığı ile en yüksek reytinqli beynəlxalq "Qran pri" turniri başlanmışdır. Sevdirdiki haldır ki, dünyanın en gənc beynəlxalq grossmeyseri 15 yaşlı mehmetiyi Teymur Recəbov da bu'nlar turnirinde iştirak edir. Yarışlarda qalebe uğrunda dünyanın 32 en güclü şahmatçısı, o cümlede 12-ci dünya çempionu rusiyalı Anatoli Karpov, FIDE versiyası üzre keçmiş dünya çempionu, Hindistan şahmatçısı Vişvanatan Anand, hazırkı dünya çempionu ukraynalı Ruslan Ponomaryov ve digər meşhur şahmatçılar mübarizə aparırlar. Turnir olimpiya sistemi üzre keçirilir. Ye'ni, ki oyunun nəticesina göre mağlub olan oyunçu yarışları terk edecekdir. Onu da qeyd edek ki, şahmat yarışları tarixinde ilk dafa olaraq bu il FIDE "Qran pri" seriyasından beş turnir keçirmeyi nezerde tutur. Digər dörd turnir Moskvada, Dehlide, Yuqoslaviyanın Dubrovnik ve nəhayat,Braziliyanın keçmiş paytaxtı Rio-de-Janeyroda keçirilecek.

YUNAN FUTBOLUNDA ERMƏNİ QALMAQALI

Yunanıstanın iki en güclü komandası — "Panatinaikos" ve "Olimpiakos" arasında keçirilen futbol birindiyinin bal matçı böyük qalmaqala sebəb oldu. Hesab meydan sahibilerinin xeyrine 1:0 olarkan oyunu bitire edek hakim sarıyelərə haqlı olaraq "Panatinaikos"un qapısına 11 metrlik cərimə zərbesini tə'yin edib. "Olimpiakos"un oyunçusu zərbeni dəqiq yerine yetirib ve hesab beraberləşdirilib. Hadisenin bele şəkildə nəticəsi narazı qalıb qazabəlanan "Panatinaikos"un ermənı asilli baş meqqişi Sersio Markayan ve klubun prezidenti Angelos Filirides meydana girəbler. Onlar polis kordonunu yararaq, futbol ləmatlarını da bu'nlara tahrik edib hakime hücuma keçmişlər. Polislerin cıddi se'ylerinden sonra onu S.Markayanın başına iq etdiyi ağır bəlalar yüzünden elindən almaq mümkün olsa da, artıq zəvallı hakim yaralanmış ve başından qan axmağa başlamışdır. İndi komandanın yunan prezidenti ve erməni baş meqqişi əməllerine göre cavab vermeli olacaqlar.

XXI ƏSRİN ƏN NƏHƏNG BOKS DÖYÜŞÜ

Dünya şöhrəti ağır çəkili boksçular — Lennoks Luis ve Mayk Tayson arasında sabırsızlıkla gözlenilen görüş uzun müddetdən ve qalmaqallar den sonra, nəhayet, öz hellini tapdı. Döyüş bu il iyun ayının 8-de Memoris (ABŞ) şəhərinde baş tutacaq. Xatırladaq ki, hemin qarşılaşma hele ayrelde olmalı idi. Lakin boksçuların birge mabuat konfransı zamanı M.Tayson dava saldığına göre görüşü keçirmek mümkün olmadı. Indi artıq dünyanın qeymiyonlu boks hevəskarlarının intizarına, heyacanlarına son qoyulmuşdur. Şərin en nəhəng döyüşüne göre boksçuların 12,5 milyon dollar qazanacağı bəlli olur. Ancaq bəşəriyyetin en nəqemin 17,5 milyon dollara yüksele bilecəyi de istisna etmirler. Hələlikse, boksçular döyüşmek istəyi barede yazılı razılaşmanı vermelidirler.

Akif ASLAN

ÇƏTİN YOLUN BAŞLANĞICINDA

Qax Rayon Təhsil Şö'bəsi: iste'dadlı şagirdlerin müsabiqesini keçirmişdir. Müsabiqede rayonun bütün mektəblerinin poeziyaya hevəs gösteren şagirdləri iştirak etmişler. Münsifler hey'eti birinci yeri Qax şəhərindeki 2 saylı mektəbin VII sinif şagirdi Türkel Şabanovaya vermişdir. Onda dosziyaya da böyük marqa vardır. O, indiye de qədər 50-ye yaxın müxtəlif mezmunlu şe'r yazmışdır.

Türkel qələminden çıxan yazıları mektəbin ədəbiyyat müəllimi Gülbəniz Seyidovaya oxuyur, ondan faydalı məsləhətler alır. Mektəbin ədəbiyyat dərnəyi de vardır. Dərnəyin rəhbəri mektəbin çabaqcıl müəllimləri Nazli İsmayılovadır. Nazli müəllim dərnəkde poeziya axımı sahəsinde xeyli uğurlar qazanmışdır. Onun rəhbərlik etdiyi dərnəyin şagirdləri arasında Türkel Şabanovanın yeri ve rolu ayrıca qeyd olunmalıdır. Onun yaradıcılıq yolu hele çox-çox uzun olsa de, onda bir şey aydın görünür. Umumiyyetle götürdükde isə, bu heçliqeti da unutmaq olmaz ki, "hər bir təze, ba'zən çoxdan unudulmuş köhnələrdən de ibarət olur".

Filologiya elmləri namizədi Rafiq Yusifoğlunun **"Ədəbiyyatşünaslığın əsasları" ("Sabah" nəşriyyatı, 2001.)** kitabı haqqında da bele düşünmək olar.

Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü Yaşar Qarayevin elmi redaktorluğu ile meydana çıxan bu kitab haqqında xeyli xoş sözlərimiz ve konkret mülahizələrimiz vardır.

Her şeyden əvvəl, qeyd edək ki, burada ədəbiyyatın vəzifəsinin müəsir tahlili verilmiş ve göstərilmişdir ki, indi bu vəzifə milli tefekkür sərhədini aşır, Şərqin de, Qərbin de estetik düşüncəsini dəyərləndirmekle getdikce qloballaşır. Müəllifin fikrince, ədəbiyyat başqriyyete estetik xidmetin keçyinda dayanır, "Şərqlə Qərbin estetik ideyalarının sintezini yaradır" (Y.Qarayev), milli-humanist qaya ve dünyəvi gözəllik himni kimi əzəmetle səslənir.

Umumiyyetle, bu kitabda felsefi-estetik dünyaya ekskurslarla yanaşı, müəllif sanki oxucularını dayandır tasavvur edir, nəzərə alır. Burada orta ümumtəhsil, orta ixtisas ve ali təhsil mektəbi, magistr ve bölövlükde fasiləsiz təhsil mektəbi, ideya təşkilatçıları olan filoloq müəlliminde dayanır.

Kitabda ədəbiyyatşünaslığa bir sistem şəklinda yanaşılır, təsviri, qayəsini tarix metodlarla ümumiləşdirilməkdə apanılır. Bu baxımdan kitabın məziyyətləri haqqında konkret faktların tahlili asasında çox danışmağa olar. Lakin biz burada onlardan yalnız bir neçəsini ümumi şəklidə qeyd etməkle kifayetlənməyi məqsədəuyğun hesab edirik.

Birincisi, R.Yusifoğlunun ədəbiyyat nəzəriyyəsinin ali mektəblərin filologiya fakültələrinin ədəbiyyatşünaslıq proqramına uyğun hazırlanmasını, sade bir dilde yazıdığı üçün orta ixtisas ve orta mektəb müəllimləri üçün de faydalı olması fikrini qeyd etmek istəyirik. Dili sade, üslubu elmi, informasiya tutumu laknonik, şərhləri yeni nümunələrle verilan bu kitab ham de tələbə ve şagirdləri razı salar.

İkinci, ədəbiyyat nəzəriyyəsinin daxil olan problemləri bir sistem şəklinda götürülmüşdür. Burada uşaq ədəbiyyatının idraki ve estetik mazmun tahlilinin yeni aspektlərina dair çox ince ve dəqiq fikirler söylənilmiş, uşaq ədəbiyyatının maqsəd ve vəzifələrinden danışılarkan müəsirlik ve aktuallıq ideya-estetik prinsip kimi səslendirilmişdir.

Üçüncüsü, en başlıca məziyyət, bize göre, ədəbiyyat müəlliminin hazırlıq səviyyəsinə, cəmiyyətin yeni nəzəri-idraki cəhətdən təkmilləşdirilməsine kömək ede bilecək adəti nəzəri manbalarının ünvanının göstərilməsi kimi səciyyələndirmekde görmək mümkündür. O da ma'lumdur ki, bir kitabla ədəbiyyat nəzəriyyəsini bütün detallarına qədər ehate etmək imkan xaricindədir. Ancaq müəllif respublikamızda ham de tərcübəli ali mektəb müəllimi olduğu üçün onun öz oxucusuna subyekt, elma isə obyekt kimi yanaşması burada da öz müəsir tə'rinin gösterilmesinə ve mantiqi rolunu oynamışdır.

Müəllimlərə, tələbə ve şagirdlərə milli tahlil metodu "Keyfiyyət ill"nda bele bir vəsaite hacdır. Bu yine göre alim-pedaqoq Rafiq Yusifoğluna öz dərin təşəkkürümüzü bildirir ve na doktorluq dissertasiya, si müdafiəsi ərəfəsinde daha yeni elmi uğurlar arzulayırıq.

Vaqif QURBANLI, Şamxalli MƏMMƏDOV, pedaqoji elmlər namizədləri.

İste'dadlar sorağında

şamlan, kitab müzakirələri, qiraət deqiqələri keçirir. Şagirdlər dövri mətbuatda dərc olunan en yaşlı əsərləri müzakirə edir, onlardan çıxarırlar.

Şagirdlərin öz yazılarının müzakirəsinde de geniş yer verilir. Dərnəkde şe'rin vezni, qafiyesi, forması, sənətkarlıq xüsusiyyətləri barede geniş fikir mübadilesi apanılır. Türkel şagirddir, dünyagörüşü hele geniş deyil, o, ətrafdakı, duyduqlarından, sevdiklerindən, nifrət etdiklerindən yazır. Poeziya çox çətin yoldur, bu yolda sarsıya çıxan qalmıldıqrı del etmek üçün mütəxəssim mütələ etmeli, öyrənmeli, sənətkarlıq xüsusiyyətlerine yiyələnməldir. İşlemiş mövzularda da yazmaq olar, ancaq gerek ki yazılan şe'rlərdə bəşəri bir sənəmeyəsən, öz dəst-xəttin olsun. Bildirinik ki, Türkel bu tələbi etdiyimiz şe'rlərinin üslubuna toxunulmamağı. Ona yaradıcılıq uğurları arzulayırıq.

Cavad CAVADLI

HEYDƏR BABA

Dayıdın yenidan öz Vatanına,
Ellər dimdiki bağladı sana,
Saadət gətirdin doğma elina,
Xalqın xlaskarı, ay Heydər baba!

Çatında yurdumun çatdın dadına,
Yetmadı xainlər öz muradına,
Bu şe'ri yazıram senin adına,
Xalqın xlaskarı, ay Heydər baba!

Yüzdə da özüna söyləmə qoca,
Böyük siyasətdə hamıdan uca,
Nəvanan, oy sani öpüm doyunca,
Xalqın xlaskarı, ay Heydər baba!

AZƏRBAYCANIM

Tükanmaz ne'matin gelmayir saya,
Hünərin yol açır uldıza, aya,
Şöhrətin yayılıb bütün dünyaya.
Qəlbimin içinde kükrəyan qanım,
Dağ kimi vüqarlı Azərbaycanım!

Torpağın servəti, göylərin angin,
Yerinin altı da, üstü da zangin,
Sonsuz meşələrin yaşıl çalangin.
Sən manim xoş arzum, sən manim canım,
Ey manim müstəqil Azərbaycanım!

DAĞLAR

İldırım çaxanda cüyürlər hürkər,
Hardan yağış yağar, hardan qar tökər,
Hardan ağ çamaşır başına çəkər,
A qışlı, payızlı, a yazlı dağlar!

San bizim ellərə çox yaraşırsan,
Çayların coşanda san de coşursan,
Çöllərə, düzlərə nağma qoşursan,
Bulaqları şirin avazlı dağlar!

Zirvələr ağ paltar geyər çəninden,
Şələ boylanar göy çəmeninden,
Bahar ətri gələr yasamaninden,
Güllari rəngbərəng qotazlı dağlar!

Hüsnün səmalardan verilan farman,
Nanan, kəklikotun xəstəya darman,
Sandan ayrı düşmək yamandır, yaman,
Hüsnüne vurğunam, a nazlı dağlar!

Tofiq SABAN,
Qax şəhərindəki 2 saylı beynəlmiəlal mektəbin VII sinif şagirdi.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT NEFT AKADEMİYASI

AŞAĞIDAKI KAFEDRALARDA VAKANT VƏ ƏVƏZÇİLİKLƏ OLAN VƏZİFƏLƏRİ TUTMAQ ÜÇÜN MÜSABİQƏ E'LAN EDİR

Geofiziki kəşfiyyət üsulları —	kafedra müdiri
Umumi, tarixi geologiya və hidrogeologiya —	professor — 1
Neft və qaz yataqlarının axtarışı və kəşfiyyatı —	dosent — 1; assistent — 1
Neft yataqlarının işlənməsi və istismarı —	professor — 1; dosent — 1
Neftin və qazın nəqli və saxlanması —	dosent — 1
Hidravlika —	assistent — 1
Əmək mühafizəsi —	dosent — 1
Fəlsəfə və politologiya —	baş müəllim — 1 (0,5 ştat); müəllim — 1
Neftin və qazın kimyası və e'mali texnologiyası —	dosent — 1
Fiziki kimya —	professor — 1; dosent — 1
Üzvi kimya —	professor — 1 (əvəzçi)
Nəzəri mexanika —	baş müəllim — 1
Maşınqayırmanın texnologiyası —	dosent — 1
Tətbiqi mexanika —	dosent — 4
Hidravlik maşınlar və hidravlik intiqallar —	dosent — 3
Neft-qaz istehsalı və e'mali sənayesinin texnoloji maşın və avadanlıqları —	dosent — 1
Fizika —	professor — 1; dosent — 6; baş müəllim — 1
Elektromexanika və neft sənayesinin energetikası —	dosent — 2
Elektrotexnikanın nəzəri əsasları —	dosent — 1
Elektrotermiki qurğular və yüksək gərgin